

STORŽP

V+VIHHRJ

Posamezna številka 1 Din

List izhaja 1., 10. in 20. v mesecu

Naročnina od 1. jan. do 30. jun. 18 Din

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Miklošičeva 5

Uradne ure od 11–12 dop.

Ček. rač. SDZ, Ljublj. 11.171

Štev. 8.

Ljubljana, 10. januarja 1935

Leto I.

Kaj mislijo?

Mnogi mislijo, da je danes njihov čas, to se pravi čas, ko ne velja nobena modrost razen njihove. Ta pa je modra za vse, za preteklost, sedanost in tudi seveda za bodočnost. Mnogi mislijo, da naj samo njihova modrost dobi zato besedo v javnosti, vsem drugim pa jo je treba zlepa ali zgrda vzeti. Mnogi torej mislijo, da bi njihova ideologija v današnjem času mogla in morala dobiti monopol nad celimi narodi, večjimi in manjšimi, pa se zato silno razburijo, če si kdo drzne kje izraziti drugo prepričanje ali naziranje.

Mnogi mislijo, da so tudi drugi istega mnenja, da je kar večina istega mnenja, da je zlasti mladina kar vsa soglasna z njimi. Zato mislimo, da je važno opozoriti na to, da je težko komu pripisovati lastne nazore, da je še težje, ugotoviti številčno premoč pripadnikov določenega naziranja in da je najtežje, če ne kar nemogoče, uganiti, kaj misli mladina. Seveda si moramo biti še prej na jasnem, kaj je to: mladina? Ali hočemo govoriti o naši mladini, če je pa sploh ne poznamo? Ali tedaj, če poznamo dva ali tri letnike? Ne, zakaj časi prehitro beže in naše sodbe bi utegnile biti vsaj nesodobne.

Mnogi mislijo, da je današnja mladina taka ali drugačna, kar vsi so edini v tem, da je radikalna, da ljubi ekstreme itd. Mnogi mislijo, da je to celo hvalevredna poteza današnje mladine in da smejo prav na to mnogo nad staviti. Mi vemo le eno, da je današnja mladina sodobna in življenjska. Trud in trpljenje sta izoblikovala njen lik, trdo življenje ji narekuje njene sodbe. In kadar je življenje krivično, je sodba te mladine ostra. Kadar pa vidi v življenju kaj lepega, jo to gane, da pozablja celo na krivice, ki so ji bile prizadejane. Sedanja slovenska katoliška mladina je bila že v mnogih hudih bojih in viharjih. Zato se prav nobenih novih ne boji, a jih tudi ne želi in ne izziva. Ona je skrbno na straži, pripravljena za vsak slučaj.

Mnogi mislijo, da prihaja danes zanje čas žetve tam, kjer niso sejali. Mi vemo, da le iz žrtev in trpljenja rastejo trajni sadovi narodu, ki je sposoben sprejeti nase tako dobo očiščenja. Mi vemo, da jih je nekaj med nami, ki so tako dobo že preživeli in se zato utrdili v svojih načelih za vse življenje. Žal, da ni bilo več sadov; treba bo še mnogo hudih preizkušenj, ki nas bodo zadele vse kot celoto in ne le nekatere posameznike, da se bomo v vsej resnosti zavedeli malenkostnosti dosedanjih sporov in osebnih ambicij ter posvetili vsi vse svoje sile veličini nalog, ki nas čakajo v bodočnosti.

Mnogi bodo mislili, da so vse te naše besede napisane neobjektivno, z nekega ozkega stališča, v omejenem pogledu na ogromne probleme, ki se danes odpirajo in marsikdaj celo krivično za poedince. Mislimo, da je naš pogled zajel vse moderne tokove kulturnega življenja ne v vsem obsegu in do zadnjih globin, ker to nikomur ni mogoče, pač pa tako

globoko, da smo dobili popolnoma trdno zavest o pravilnosti naše smeri.

Zato pa mislimo, da je danes boj proti mladini in zlasti proti v letih krize doraščajočemu rodu strašno nemoderen in nesmiseln, ker bi bil popolnoma brezuspešen in proti duhu našega časa. In naj pride ta boj od koderkoli, vsakdo, ki vsaj zadnjih petih let ni prespal, ga mora odločno odkloniti. Predvsem je seveda mladinski list poklican, da to pove in da se pri velikih odločitvah, ko gre za idejno orientacijo cele generacije, ne straši povedati vse resnice, pa naj bo komu ljubo ali ne. To pravico si ljudje, ki so že mnogo žrtvovali in ki v res težkih časih niso klonili, lahko dovolijo. Boj proti mladini pa mora pri nas dobiti pravo in sodobno obliko: postati mora boj za mladino. V ta boj pa bomo pogosto posegali, ker hočemo, da se slovenska mladina vendar enkrat zbere tam, kjer jo zahteva naš katoliški narod, kjer jo zahtevajo težke in misijonske naloge bodočnosti. Tako »ozki« hočemo vedno biti, tako strnjeni stremeti po dosegi velikih idealov.

Quo vadis, Europa...?

Ves svet preživlja težko moralno krizo, ki se javlja med drugim tudi v revolucionarnem razpoloženju ogromnih mas vsega kontinenta in ima svoj vzrok v moralni krizi Evrope. Razlogov za to je mnogo. Zdi se, da je eden najvažnejših ta, da se je premaknilo svetovno težišče sil, s katerimi je prej naš kontinent vzdrževal ravnotežje v samem sebi in nad drugimi. Evropa si danes ni na jasnem ali še drži v rokah krmilo svetovnega dogajanja.

In že se odpira obzorje proti novim, neznanim daljam, kajti nikjer ne moremo dobiti zadovoljivega odgovora na vprašanje, kdo bo zavladal in kako se bo razdelila moč na zemeljski obli. Z drugimi besedami: vstaja težko in usodno vprašanje, kateri narod, katera narodnostna skupnost ali rasna enota bo prevzela vodstvo sveta in katera ideologija, kateri gospodarsko-socialni sistem bo oblikoval človeštvo prihodnjih desetletij tja v XXI. stoletje.

Ves svet čuti nujnost novih življenjskih osnov in vsepovsod opazujemo razna prizadevanja, ki gredo za tem, da prispevajo k ozdravljenju splošne duhovne krize, v kateri trpi predvsem Evropa. Žal, da skušajo nekateri reševati položaj s tem, da umetno in pretirano poudarjajo že preživeli principe, ki so pač v 19. stoletju tvorno prispevali in pomagali oblikovati duhovni obraz Evrope. Tako moramo razumeti tudi razne nacionalistične izbruhe zadnjih desetletij, ki kot zadnji plamen goreče grmade žarko razsvetljujejo okolico, da kmalu nato umro v tišini večernega somraka.

Vsi taki pretirani pokreti so brez izhoda in naravnega razvoja. Imajo svoj pomen in upravičenost samo

tam in tako dolgo, dokler je treba utrjevati, izločevati in določevati točne meje. V Evropi pa je danes že vse dovolj in preveč utrjeno in določeno in tako predstavlja nacionalizem samo manjše, neke vrste obsedenost, ki se je polastila vseh onih, ki so kakorkoli začutili neko odgovornost za kaotično bedno položaj evropskih množic in so jim hoteli s to svojo ideologijo nuditi rešilni pas v razburkanem valovju splošne neorientiranosti in nezadovoljnosti z obstoječo sociološko strukturo.

Evropa more zaživeti k novemu življenju samo tedaj, če bo iz vseh narodnostnih skupin evropskega kontinenta ustvarila novo veliko skupnost, ki bo dajala utesnjenim in vase zaprtim evropskim narodom zdravo torišče njihovega skupnega dela, ki bo ustvarila novo evropsko občestvo, ki ga smemo imenovati *Pan-evropa*.

Ni nobenega dvoma, da je Evropa celo tisočletje narekovala svetu tako rekoč življenjski slog in mu dajala življenjske ideje. Amerika je sicer prekosila Evropo v tehniki in industriji, ampak oboje je prejela od Evrope. Moskva nima nič svojstvenega; svoj sedanji marksizem, ki se je vlegel kot tančica nad ruske mase, je importirala iz zahodne Evrope. — Evropa je ustvarila splošno veljavna merila in norme, po katerih so se narodi ravnali in celoto teh smernic imenujemo evropsko civilizacijo. Te svetovne norme je Evropa črpala iz duhovnega zaklada krščanstva. V kolikor večji in manjši narodi te norme zapuščajo, v toliko izgublajo svoje prave, velike moralne naloge in cilje in občutijo življenjsko praznino. Nekaj časa se veselijo narodi »osvoboditve« od strogih norm krščanskega življenjskega sloga, toda to veselje je prav tako otročje kakor razposajenost učencev v razredu, iz katerega se je za nekaj časa odstranil učitelj. Dokler se ne vrne, se postavljajo na glavo, skačejo, se pretepajo, da je vsa soba zavita v meglo prahu. Toda tak kaos ne ustvarja nič koristnega, vrniti se je treba k disciplini, redu, nalogam.

Evropa se mora povrniti k oni veliki historični ideji, iz katere se je rodila njena civilizacija, k pozitivnemu, zavednemu, hotenemu krščanstvu. Potem bo dajala svetu znova ideje, zakone, norme in s tem bo vladala. S fizično silo ni nikdar v zgodovini kdo resnično vladal, kajti vladati se pravi mirno in dolgotrajno voditi druge po jasnih idejah in smernicah; »bajoneti so za vse drugo, samo sediti ni mogoče na njih«, je dejal duhoviti Napoleon.

Čigava bo zmaga?

Blieskastel! Kdo je že slišal o njem? Na samotnem hribčku blizu mesta stoji kapelica s slovito podobo »Marije s puščicami«. Pred sedemsto leti se je tam naselil kot puščavnik vitez, ki se je vrnil s križarskih vojn. Živel je odslej v samotnem hribčku v duplini drevesa, odmaknjen vsemu svetu. Tam je izdolbel na drevesu podobo Matere božje. Toda doba roparskih vitezov je že nastopila. Napadli so tudi samotnega puščavnika ter streljali na podobo Marijino. In glej čudo: puščice so obtičale v podobni in Marija je pričela krvaveti. In odslej se je vračalo zdravje bolnikom, ki so obiskali ta kraj, slepi romar je izpregledal in roparski vitezi, ki so podobo napadli, so se izpreobrnil. Tudi grofica, katere last je bila dežela, je čudežno ozdravela ob tej sliki in jo zato vzela s seboj v svoj grad in sezidala v zahvalo samostan. Toda val revolucije je odnesel oboje, prikupni gradič in resni samostan. Le nekaj je ostalo: čudodelna podoba »Marije s puščicami«. Toda šele sedaj se je povrnila na svoje mesto in sedaj se je obnovilo tudi romanje vsega ljudstva k Njej, čudodelni Zavetnici Posaarja.

Veste, kaj je Posaarje? Toliko sveta, kolikor ga dobro pregledamo s Šmarne gore, ne celih 2000 km². In na tem majhnem prostoru je stisnjenih 830.000 ljudi, malo manj, kot je Slovencev v Jugoslaviji. Torej štirikrat več na km² kot pri nas na Gorenjskem. In dežela? Kot naša, le tako visokih gora ni. Sicer pa vse, kot pri nas. Majhna jezera, krasne doline in zeleni vrtovi. Vmes pa hišice in hiše in cerkve in za temi mesto in mesta Blieskastel, Neukirchen, St. Wendel — kot Celje, Kamnik in Kranj. Pa Saarbrücken kot Ljubljana, le dvakrat večje, pod lepimi hribčki ležeče, pa staro in brez zgodovinskih ostankov — kot Ljubljana, le dvakrat večje. In še Saarlouis — naše Kočevje. Pa meja na vsak korak, da ne veš, v kateri državi stojiš — skoraj tako kot pri nas.

Toda njihova zemlja krije v sebi neskončna bogastva. Premog skoraj najboljših vrst, železo, rudninske zemlje itd. Zato pa tudi lahko preživlja toliko ljudi. In mogočna industrija se je naselila na tem koščku zemlje, ki proizvaja toliko, da mora skoraj 100% proizvodov izvažati iz dežele. Ne le premogovni rudniki, tudi plavžarstvo in industrija za popolno obdelavo železa je močno zastopana, zraven pa še posebno steklarska in keramična.

Člen 49. tretjega poglavja versailske mirovne pogodbe pravi, da bo čez 15 let od dne vstopa te pogodbe v veljavo (10. januarja 1920 ob 3/45) prebivalstvo Posaarja pozvano k glasovanju, da se izjavi, kam hoče. Ali pod Nemčijo ali pod Francijo ali pa ostati pod upravo Zveze narodov. Na to usodno bitko sta se dolgo pripravljali Francija in Nemčija. Toda danes ne gre za to, da se dokaže, ali je dežela nemška ali francoska. Vsak otrok pri nas ve, da je nemška in vse dolgo razmotrivanje in naštevanje argumentov in dokazov za to, kot jih že skoraj dve leti dan na dan prinaša nemško časopisje, je popolnoma odveč in nepotrebno, ker človek pač pričakuje, da vsaj Nemci sami tega dokazovanja ne potrebujejo. Mnogo bolj bi potrebovali nekih drugih dokazov, ali je namreč današnja nemška država res nemška. O tem mnogi močno dvomijo in o tem dvomijo celo sami Posaarci, ki jim je ideal krščanska nemška država in noben predkrščanski poganski konglomerat.

Proti temu pa more današnja Nemčija pokazati Posaarju le eno: toliko smo pri vas kupili, zaradi posebnih prednostnih carin, ki smo vam jih dovolili. In res, Posaarje je kljub svetovni gospodarski krizi, ki jo ves svet doživlja že vrsto let, še vedno ugodno uspevalo, brez dvoma tako, kot ne bo nikoli več. Nemčija si v resnici ni dala vzeti monopolne pravice, da ona preživlja vse Posaarje. Francozi, ki so lastniki vseh rudnikov, pa so se res gospodarsko manj brigali za prebivalstvo, ker pač niso hoteli z lastnim denarjem krepiti bodočega sovražnika. Tako sta obe državi potrpežljivo pričakovali konec kratkih petnajstih let, prebivalstvo Posaarja pa je pri tem kljub silni racionalizaciji vse industrije, ki je vzela stotisočem rok delo, vedno našlo dober zaslužek, zlasti še, če pomislimo na v gospodarskem oziru izredno ugodno lego v času visokih carinskih zidov okrog držav.

Nastop Hitlerja v Nemčiji je zresnil oblike prebivalstva v Posaarju. Za razmeroma udobnim življenjem v zadnjih letih se mu sedaj vse prehitro bliža težka ura odločitve.

Kljub temu, da ves ogromni mednarodni varnostni aparat ne bo mogel zajamčiti res svobodnega glasovanja, bo njegov izid rezultat nadčloveške borbe katoliškega prebivalstva dežele z lastno vestjo. Konflikt med glasom krvi, jezika ter zahtevo po svobodi vesti in vere je tu tako silen, da ga ni mogoče dobro rešiti brez posebne božje pomoči. Zato je v interesu prav vse Evrope, če so porenški škofje odredili javne molitve za srečen izid plebiscita. Le tako bodo mogli verniki najti tisti pogum in tisto jasno razsodnost, ki sta potrebna v tako odločilnem trenutku svetovne zgodovine.

Katolicizem se ne boji žrtve, še več, kjer mora za svoja načela trpeti, tam je še posebno dosleden in zvest. Vse to je nedvoumno izpovedala katoliška mladina v Posaarju že 29. julija, ko je morda za dolgo dobo zadnjič smela javno manifestirati svojo vero. Bila je tedaj mogočna manifestacija 70.000 mladine (predstavimo si, kaj pomenja ta številka pri manjšem številu prebivalstva, kot ga ima Slovenija!), ko se je zbrala, da sliši zadnje opomine svojih škofov pred odločilnim trenutkom. »Katoliška mladina, bodi resnicoljubna! Katoliška mladina, bodi pogumna in zvesta! Katoliška mladina, bodi verna!« To so bili pozivi trierskega škofa, ki si jih je zapisala v srce tista mladina, ki bo odločevala pri plebiscitu.

Hočete še kaj vedeti o Posaarju? O njegovi svetnici, irski kraljični Orani? O njihovi bajni deželici, o njihovem stokrat opevanem gozdu Warndtu, ko jih ob samem imenu spreletava veselje in mraz? O njihovih plavžih, v katerih neugnano gori ogenj, kakor ogenj ljubezni do naroda in vere v njihovih sreih? O njihovih cerkvah, velikih in majhnih? O stolnici v St. Wendelu in krasni mali prižnici v njej, ki jo je postavil Nikolaj Cusanus, v tolažbo, ker ni mogel tam biti za župnika, ko je postal prej kardinal? O današnji žalosti in trpljenju v tej majhni deželici? Ne, o vsem tem danes ne govorimo! Rajši se še enkrat spomnimo Nje, ki kraljuje na gori nad Blieskastelom, Marije s puščicami, naj bi one in nas peljala v dobo trajnejšega miru kot ga danes uživamo.

Stanovska ideja in ureditev gospodarstva

Ker so gmotne dobrine predpogoj za življenje, je najusodnejše, če je človek že v tem osnovnem predpogoju odvisen, bodisi od privatnega kapitala, bodisi od vsemo-gočne države, ki je svojo absolutno oblast raztegnila tudi na področje gospodarske proizvodnje. To je najhujša sužnec, ki si jo moremo misliti. Svoboda človeške osebnosti je uničena, vsak svoboden čin, ki ni pogodu proizvajalcu (kapitalistu, državi), ima lahko za posledico odtegnitev nujnih gmotnih dobrin za življenje. Človek je in ostane svobodna osebnost le, če je družabni red tak, da je v njem gospodarska proizvodnja tako urejena, da čisto konkretno omogoča človeku, da si kruh, ki ga rabi za svojo eksistenco, sam reže, oziroma da mu ga drugi ne režejo pod pogojem, da se njim duhovno usužnjuje.

Zato mora biti ideal naše socialne borbe dosega gospodarske samostojnosti slehernega delavnega člana človeške družbe. Liberalizem pa je povzročil suženjstvo množic pod pezo mogetcev, ki so znali s pomočjo nasilnih in nemoralnih sredstev boljše izrabiti svobodo, ki jo je oznanil liberalizem, tako, da so se postavili nad vse, druge pa izločili od pravice do lastnine, uprave, dobička itd. Da svoje pozicije zavarujejo in da kot tesno povezana klika zavladajo tudi nad vsem javnim življenjem, so se ti mogetci združili v akcijske družbe, truste, kartele, holding-družbe itd. — tipične oblike organiziranega gospodarskega liberalizma. Še stopnjevano pa je to zlo v izvedenem boljsevizmu. Suženjstvo je raztegnjeno na vsa življenjska področja — tudi v pogledu osnovnih političnih in človeških pravic, ker je sankcionirano v državni oblasti.

Stanovska ideja, ki je v popolnem soglasju z naravnim načelom samouprave, pa ustvarja pravilne vezi, v območju katerih se lahko razvije prava svoboda. — Te naravne vezi so javnopravno organizirani samoupravni poklicni stanovi, ki določajo meje, razmejujejo, urejujejo, načrtno vodijo vse narodno gospodarstvo, zbirajo vse sile in moči svobodnega udejstvovanja svobodnih osebnosti v smotreno skladnost tako v območju lastnega poklicnega ustvarjanja, kakor tudi v medsebojno skladnost vseh vej gospodarskega življenja (medstanovska zastopstva). Poklicni stanovi so v prvi vrsti gospodarsko-socialne korporacije ter so le

drugotno politične narave, v kolikor so nasvetovalni organi političnih instanc v vseh gospodarsko-socialnih vprašanjih. Glavni učinek poklicno-stanovske ureditve gospodarstva je ločitev državne politike od stvari, ki spadajo v samoupravo.

Kjer je praktično zaradi narave nekaterih gospodarskih panog ozir. posameznih nujnih veleobratov dosega gospodarske samostojnosti poedincev nemogoča, tam je področje za izvedbo krščanske socializacije, da se ne utemeljene družabne in gospodarske neenakosti izravnaajo. Oblike so te-le:

1. podržavljenje;
2. prehod v pokrajinsko, okrajno, občinsko last in upravo;
3. prehod v last in upravo stanovskih zadrug.

Pri izvajanju socializacije je strogo gledati na to, da se tudi tu ohrani neokrnjeno vrhovno naravno načelo samouprave. Zato bo pač malo panog, obratov, ki bi po svoji naravi terjali podržavljenje (enak interes vseh državljanov, enaka upravičenost, potrebe, dolžnosti, bremena itd.). Kjer narava povsem tega ne terja, se podržavljenje ne sme izvršiti, ker bi pomenilo nenaravno, umetno poseganje v družabno-gospodarsko ureditev. Mnogo več bo primerov pod točko 2. (rudniki, vodne sile, elektrarne, splošne zavarovalne panoge itd.). Največ pa bo slučajev pod točko 3. (vsi večji obrati, poklicno zavarovanje stanovskih pripadnikov, kreditni zavodi itd.). V kmetijstvu pa bo treba še desledneje in popolneje razviti zadržno organizacijo prodaje (skladiščno-prodajne zadruge), kredita (kreditne zadruge) itd. kot edini v naravi kmetijstva utemeljeni pomožni in dopolnilni organ kmetijske družabno-gospodarske ureditve.

Razvoj v naznačeni smeri pa se mora resno pričeti v trdnem hotenju dosledne izvedbe, a postopoma v pravilnem in zdravem razvoju, ker bi radikalna trenutna izvedba imela ravno nasproten učinek kot ga idealna naravna ideja samoupravnega načela na vseh življenjskih področjih predvideva in hoče. Tudi se ne sme naznačeni razvoj gibati preveč v določenih šablonah, temveč se mora razvijati v naravnih smereh gospodarskega, kulturnega, političnega življenja posameznega naroda.

Zato mora biti naša prva skrb študij strukture vsega narodnega življenja slovenskega ljudstva, spoznavanje našega zgodovinskega razvoja in položaja naše zemlje.

Obzornik

»Catholic revival« v angleški cerkvi. 400 let je minilo, odkar se je Anglija ločila od Rima. Prav za prav ne Anglija, temveč Henrik VIII. radi svojih žena; potem šele so Henrik VIII. in Elizabeta in Cromwell z mečem in kaznimi in grožnjami svojim državljanom vsilili mrzli anglikanizem. Ta je res tako mrzel, da danes skoro vsi zavestno in podzavestno teže po toploti katolicizma, kar zlasti dokazuje gibanje Catholic revival (Katoliški preporod). Na to ločeno angleško cerkev so v zgodovini vplivali protestantizem, kalvinizem, puritanstvo in razne sekte, pa vse brez trajnega vpliva. Stanje anglikanske cerkve je bilo pred sto leti že skrajno kritično. Po parlamentarni reformi l. 1832 so smeli v parlament poleg anglikancev tudi disidenti (sekte) in katoličani. Cerkevne zadeve je reševal parlament, kjer so bili ljudje vseh prepričanj, tudi ateisti. Tudi široke ljudske plasti so bile cerkvi sovražne, zlasti delavstvo (nastop materializma). Poleg teh zunanjih še notranje težave: mnenje, da sme država odločati nad cerkvijo tudi v duhovnih stvareh in splošno nezanimanje duhovščine za cerkev in za dušno pastirstvo. To nezanimanje se je kazalo tudi v cerkvah: mrzle in puste, edini okras je bil poslikan očenaš in de-

kalog, za oltar je služila navadna nepogrnjena miza. Božja služba puritanska: petje psalmov, čitanje sv. pisma in dolgotrajna pridiga. Duhovniki niti liturgične obleke niso nosili in praznikov ne obhajali. 14. julija 1832 pa je vsa Anglija poslušnila. Oxfordski univ. prof. John Keble je govoril o »Narodnem odpadu«, kjer je svaril angleško državo in narod pred napakami in pred odpadom od Kristusa. Cerkev se mora boriti proti preganjanju državi. H Kebleju sta pristopila Newman in Pusey in takozvani »Orielski krog« je započel znano oxfordsko gibanje. Predavali so, izdali 90 razprav o veri in cerkvi in »Cerkvene očete nedeljene cerkve«. Slednje je koristilo več kot vse definicije: videli so tu apostolsko nasledstvo in katolištvo. Za vse njihovo delo je značilno: odklanjanje prazne teorije, praktičnost in izredno socialno mišljenje, kar je za tako intelektualen in akademski krog še bolj čudno. Spisi so imeli čudovit uspeh. Pokazali so, da je Cerkev, ki jo je liberalni svet že pokopaval, še vedno predmet ljudske ljubezni in zanimanja. Toda l. 1854 je konvertiral najuglednejši voditelj Newman. Bil je sin londonskega bankirja, silno religiozen in delaven. Umrl je kot rimsko-katoliški kardinal. Po njegovi konver-

ziji je gibanje vodil prof. Pusey. Dobil je najmočnejšo oporo v gibanju »Catholic revival«, ki si je zadalo cilj: upostavitev katoliškega značaja anglikanizma. Ritualizem (kat. obredi) je bil le praktična posledica tega gibanja v liturgiji. In zanimivo je, da se je ritualizem širil prav v najrevnejših delih Londona in predmestjih drugih vele mest. To gibanje je imelo sicer mnogo nasprotnikov, zlasti v levičarski protestantski »Široki cerkvi«, pa škodovati mu niso mogli, ker je zajelo že širše ljudske plasti. Preganjanje od strani države pa je ustvarilo mučenike in gibanje le še podkrepilo. Že ob prelomu stoletja je bila zmaga novega gibanja nepričakovano velika. Mnoge cerkve so se spremenile: odprte so tudi podnevi, večna luč gori pred tabernakljem, liturgične obleke, križi, sveče, sveže cvetlice, križev pot, slovesne službe božje, vse to kaže na spremembo in na »pokatoličanje«. Anglikatolicizem je šel celo tako daleč, da ima danes že Marijine praznike, pri službi božji molitve za papeža kot najstarejšega škofa sveta, moške in ženske samostane. Anglikatoličani imajo danes že mnogo hierarhičnih mest in uprav, zavodov in semenišč v rokah in tako je mladi kler njihov, na strani globoke cerkvenosti in večasih čudovite socialne delavno-

sti. Od 43 škofov so samo še 4 na strani njihovih odkritih sovražnikov, »Široke cerkve«. Dalje kažejo izredno misijonsko delavnost in stremljenje, da postanejo anglosaška svetovna cerkev. L. 1927 in 1928 je prišla že stara zahteva cerkvenih krogov po reviziji »Common Prayer Book« (za vlade Elizabete potrjen angleški obrednik) v parlament. Za revizijo je bila večina zgornje zbornice in skoro vsi škofje. Da so v spodnji zbornici komaj zmagali anti-revizionisti, se je zahvaliti le divji tradicionalni »No popery« (ne papeštva!) propagandi. Seveda gre razvoj mirno naprej in škofje puste »romanising Anglo-catholics« prosto pot. — Kaj pa zedinjenje z Rimom? Kljub vsem trudom Puseya in sedaj lorda Halifaxa, so uspehi le delni, posamezni. Vedno se pokažejo pricipielne ločilne črte. Največja težava pa je najbrže v gibanju samem, ki je, četudi se imenuje »katoliško«, pogrešeno v tem, da smatra anglikanizem za del obče-katoliške cerkve, enakopraven rimsko-katoliški Cerkvi.

Univerza

Doma

»Pohod« in »slovenski teden«. Slovenci nismo humoristi, kar pa ni čudno, če se spomnimo, kaj vse smo že morali prenesti. To se odraža tudi v naši literaturi. Vendar smo pa sem ter tja že tudi imeli kak humorističen list. Zadnje čase dela v tem oziru konkurencno zagrebškimi »Koprivam« ljubljanski »Pohod«. V živahnem slogu se je spravil novoletni »Pohod« na slovenski teden na slovenski univerzi. Nekoliko je čudno, da je šele 15 dni po občnem zboru akcije prišel do sape, zato pa se razpisuje zdaj kar z dvema člankoma: »Uvod v slov. teden na jugosl. univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani« in »Kako je torej z univ. biblioteko«, kar je pri »Pohodu«, ki se za vprašanja univerze ni nikoli brigal, vsekakor pomembno. Za naše bralce, ki po večini teh novin ne čitajo, podajamo nekaj ugotovitev teh dveh člankov. Da člankar prvega sestavka pokaže, da se je učil računati, nam pove, da tabor »slovenoborcev«, ki sestoji po njegovem mnenju iz »klero-komunistov« (horribile dictu), šteje točno 28%, t. j. 500 akademikov, in zaključí, da ostalih 72%, t. j. 1300 akademikov spada v njegov tabor. Za tem razklada, kaj je črna internacionala, in ugotovi, da je mesto slovenskih akademikov le med jugoslovanskimi nacionalisti, ali so pa internacionalci. Nato razlaga »Pohod«, kaj je separatizem, in vprašuje, kje so danes avstrijski denunciantje, v »slovenoborskih« ali »nacionalnih« vrstah. Mi sicer dobro vemo, kje so, ker kaže vse s prstom nanje in se zavedamo, da denunciant denuncira zato, da zrine sebe v ospredje, ne pa da bi kakí stvari koristil. V prejšnji, t. j. 51. št. »Pohoda« piše »nekdo«, da pošilja uredništvu seznam članov nekega društva, kjer je v posebni rubriki omenjeno, kolikokrat je kdo predkaznovan, kolikokrat je bil v policijski preiskavi itd. s pripombo: za Vašo (»Pohodovo«) privatno rabo. Tako početje smo mi nekdanje imenovali — — — Ob koncu stavlja še nekaj vprašanj, s katerimi upa, da bo slovenoborcem zaprl sapo. Upajmo... — Še bolj

Utrinki. Zdi se nam, kot bi neprestani sunki pretresali evropsko zemljo in kot bi bili vrženi iz ravnotežja. Zakaj? V prejšnjih dobah se je čutil Evropec uda duhovnega občestva, v vseh važnih vprašanjih je imel trdno stališče in prepričanje, ki je bilo ukoreninjeno v stoletni skupni tradiciji; ljudsko občestvo, državna skupnost, zakonodaja, gospodarstvo: vse je bilo povezano. Danes nas plaši pogled na mnogoštevilne množice, ki so zlomljene in strte v sebi. — Presenetljivo je dejstvo, da zadenemo pri vprašanjih, ki vznemirjajo javno življenje, tudi pri političnih, končno v zadnji globini na verski problem. V načinu, kako ljudje in narodi izgovarjajo božje ime, je rešitev najkočljivejših vprašanj. V tem je tudi pojasnilo za zvanje in poslanstvo posameznih narodov, za velike peripetije zgodovine, za podvig svetovnih sil, za zmago in poraz narodov. Ako izločimo to centralno vprašanje, ne moremo nobenega življenjskega problema prav razumeti. (Don Cortes).

koprivast je članek na drugi strani »Kako je torej z univ. biblioteko«. Očitno je bil člankar v elementu in prav jezen. Takole karakterizira občni zbor Akad. akcije za univ. biblioteko: »lepa slika razmer v krogih one naše mladine«, »neodgovorno delo«, »politično zborovanje bubokratskega režima, ki vlada še vedno na univerzi«, »hujskarija neresnih akademikov«, »profanacija akademskih pravic«, »frapantna nemoč samoslovenske ideje« itd. Na vso moč hudo prijemlje tudi g. prorektorja in g. rektorja in jima grozi s samopomočjo, »za katero Vam moremo garantirati, da ne bo prav nič drugega, kot je bila ona zagrebških« (namreč »nacionalistov«). Ob koncu govori pisec o nekkih ne-

resnih akademikih. Priznati moramo, da je pokazal s tem temeljito poznanje samega sebe, kakor tudi s trditvijo, da so posvečali doslej naši univerzi dosti premalo pažnje. Ker je spoznanje samega sebe prvi korak k napredku in poboljšanju, smo prepričani, da bo »Pohodov« pisec odslej bolj resen in posvečal več pažnje naši univerzi.

Drugod

Literarni krožek slovaških bogoslovcev v Trnavi je 16. decembra 1934 proslavil s slavnostno akademijo desetletnico svojega obstoja. Slavnost je pozdravil v imenu Slov. dij. zveze tov. Lah Zdenko, ki je v svojem govoru poudaril potrebo po vedno ožjem sodelovanju slovanskih akademikov, katerim Bog in narod kažeta njihovo pot. Silen aplavz, ki je sledil govornikovim besedam, ter izjava naših slovaških bratov pričajo, da Slovenci še nismo pozabljeni od vsega sveta, da hoče slovanska katoliška mladina ne le z nami sodelovati, temveč da smo deležni tudi vse njene ljubezni.

Katoliška univerza v Lublinu na Poljskem, ustanovljena koncem svetovne vojne, je dobila letos autorizirano pravico do izdajanja univerzitetnih diplom. Po svoji višini dosega ta univerza nivo ostalih univerz v Poljski. Profesorjev predava na tej univerzi 45, vpisanih slušateljev je 1200. Slušatelji, po večini katoliki, so organizirani v raznih društvih. Vodilno mesto med temi organizacijami zavzema »Odrodzenie« (Preporod), ki organizira vsako leto »Kongres katoliške mladine«. V prvi vrsti so to socialni tedni.

Koncem septembra 1934 so se v Clermont-Ferrandu vršili dijaški dnevi »Francoske zveze katoliških studentov«. Glavni predmet teh dni je bilo razpravljanje o temi »Študent in njegova bodočnost« in to z ozirom na materialno, socialno in moralno življenje.

Knjige in revije

»Slovenec« o naših člankih. »Slovenec« z dne 30. decembra 1934 je v svoji ženski rubriki skoraj v celoti ponatisnil članka: »Žena v družini in poklicu« in »K ženskemu vprašanju« iz 5. številke našega lista. K člankoma dostavlja: Rod, ki tako resno gleda na ženo, je v najglobljem pomenu znanilec lepše, srečnejše bodočnosti, ker nosi v sebi samem pogoje za ozdravljenje in pravo ureditev temelja vseh človeških odnošajev na zemlji: razmerja med možem in ženo.

Mons. J. Pizzardo: Katoliška akcija. Prevedli bogoslovci hvarske škofije. Zagreb 1934. — Knjižica nas na kratko seznanja z vsem, kar zadeva katoliško akcijo. Prvi del (str. 5—24) govori na splošno: o bistvu katoliške akcije, o nje potrebnosti, organizaciji in programu, o vzgoji laikov zanj itd. Drugi del (str. 24—56) govori o katoliški akciji v Italiji, Franciji in na Poljskem. Uvodno besedo je napisal nadškof dr. A. Bauer. Knjižica bo tudi pri nas dobro služila, zlasti ker Slovenci še nimamo nič podobnega. Razpošilja jo Škofijski ordinariat, Hvar, po 5 Din, pri naročilu 5 izvodov poštnine prosto. Ček. račun Škofijske kurije, Hvar 38.028.

Popravi! V zadnji (6.—7.) številki se je v »Pismu iz Zagreba« vrnilo dvoje napak, ki kvarita smisel. Mesti se pravilno glasita: vrsta 21: »Elementi, bit in vrednost nacionalizma«, vrsti 29 in 30 pa: Dne 9., 10. in 11. decembra... itd.

Zimske maje in hlače

negavice, rokavice, srajce, kravate, žepne robce, modne in športne potrebščine itd. po

najnižji ceni pri tvrdki

JOSIP PETELINC LJUBLJANA

ZA VODO (blizu Prešernovega spomenika)

Akademiki 10% popust!